

SÚŤAŽ DETSKÁ MAPA SVETA BARBARY PETCHENIK NA SLOVENSKU

Monika KOPECKÁ

Barbara Petchenik Children World Map Competition in Slovakia

Abstract: The Barbara Petchenik Award was created by the International Cartographic Association in 1993 with the aim to promote the creative representation of the world in graphic form by children. The children drawings are assessed according to the following criteria: a recognizable message, cartographic content, and the quality of execution. This paper presents the results of the national competition in Slovakia. The best entries will be displayed during the next ICA conference as part of the International Map Exhibition that will be held as part of the 27th International Cartographic Conference of the International Cartographic Association in Rio de Janeiro, Brazil, 23-28 August, 2015.

Keywords: children map, competition, ICA

Úvod

V rámci medzinárodnej súťaže „Barbara Petchenik Children's World Map Competition 2015“, organizovanej Medzinárodnou kartografickou asociáciou (ICA – International Cartographic Association), usporiadala Kartografická spoločnosť Slovenskej republiky v spolupráci s Geografickým ústavom Slovenskej akadémie vied (GÚ SAV) celoslovenské kolo súťaže pod názvom „Detská mapa sveta 2015“. Jej cieľom je podporiť deti a mládež v kreatívnom zobrazovaní sveta, zlepšiť ich kartografické vnímanie a prehĺbiť ich záujem o životné prostredie. Táto súťaž vznikla v roku 1993 na pamiatku bývalej viceprezidentky ICA Barbary Petchenik, kartografky, ktorá sa venovala mapám určeným pre deti. V zmysle platných pravidiel môže každú krajinu, ktorá má zastúpenie v ICA, reprezentovať šesť detských prác, ktoré posudzuje medzinárodná porota. Ocenenia sa udeľujú každé dva roky počas konferencie alebo valného zhromaždenia ICA, čiže v tomto roku sa expozícia detských prác uskutoční už po dvanásťkrát. V predchádzajúcich ročníkoch reprezentovalo Slovensko doteraz celkovo 45 prác, z ktorých tri boli medzi ocenenými prácami (v rokoch 1995, 1993 a 2001).

Cieľom príspevku je zhodnotiť priebeh tohtoročnej súťaže a jej spoločenský prínos, poukázať na kartografické prvky používané deťmi pri zobrazovaní sveta, ako aj prezentovať ukážky najzaujímavejších prác z jednotlivých kategórií. V závere sú zhrnuté postrehy a odporúčania, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu organizácie ďalších kôl súťaže „Barbara Petchenik Children's World Map Competition“.

1. Pravidlá súťaže

Súťaž je určená pre deti do 16 rokov a prebieha podľa pravidiel stanovených Medzinárodnou kartografickou spoločnosťou. Pri hodnotení súťažných prác sa zohľadňujú nasledovné kritériá:

- zrozumiteľné posolstvo – zreteľné prepojenie kartografických prvkov s témou súťaže,
- kartografický obsah – zreteľný obraz celého sveta alebo jeho podstatnej časti a korektné proporčné znázornenie pevnín a oceánov primerané veku autora kresby (bez použitia šablón, podkladových máp a pod.),
- kvalita prevedenia – vhodné kartografické prvky (symboly, farby, názvy ...) a celková estetická hodnota (vyvážený prístup a harmónia prvkov obrazu).

Maximálna veľkosť mapy nesmie presiahnuť formát A3 (420 mm × 297 mm). Povrch súťažnej práce by mal byť plochý, nalepované objekty nesmú byť vyššie ako 5 mm. Pri jej tvorbe je možné použiť len nerozbitné a trvácne materiály. Nakoľko súťažné práce sú fotografované a skenované, kompletná maľba musí byť viditeľná na jednom zábere. To znamená, že obraz nesmie mať pohyblivé alebo rozkladacie časti, ktoré by sa navzájom prekrývali.

Pri tvorbe hraníc kontinentov a štátov nie je povolené používať žiadne šablóny ani pomocné kartografické podklady. Do súťaže sa zaraďujú originálne kartografické práce vytvorené tradičnými metódami (farbičky, vodové farby ...) alebo s využitím počítačovej grafiky. Každá mapa musí mať na zadnej strane štítok obsahujúci nasledovné informácie: meno autora, vek, adresu školy (vrátane štátu) a názov práce v anglickom alebo francúzskom jazyku.

Kým do roku 2011 boli súťažné práce posudzované v troch vekových kategóriách, od roku 2013 deti súťažia v štyroch kategóriách:

- do 6 rokov
- 6 až 8 rokov
- 9 až 12 rokov
- nad 12 rokov.

Ako už bolo spomenuté, šesť víťazných prác z národného kola postupuje do medzinárodného kola, kde sú práce posudzované medzinárodnou osemčlennou porotou. Zloženie medzinárodnej poroty schvaľuje výkonný výbor ICA. Jej členmi môžu byť okrem členov Komisie pre kartografiu a deti pri ICA aj zástupcovia relevantných medzinárodných organizácií, ako je napr. International Geographic Union (IGU) alebo UNICEF. Členovia poroty nesmú hlasovať za súťažné práce z ich vlastných krajín.

Ocenené práce publikuje ICA (Anderson et al., 2005; Bandrova et al., 2009; De Sena-Gibertani et al., 2015) a môžu byť poskytnuté aj medzinárodným organizáciám (napr. UNICEF) za účelom tlače pohľadníc, kalendárov a iných publikácií (Riveros, 2009). Autori ocenených prác oprávňujú ICA na ich publikovanie alebo zverejnenie na internete bez povinnosti žiadať písomný súhlas a bez nároku na autorský honorár.

2. Celoslovenské kolo súťaže

V rámci prípravnej fázy celoslovenského kola bol spracovaný propagačný materiál s relevantnými informáciami pre pedagógov, pričom okrem informácií o téme súťaže a jej pravidlách propagačný materiál obsahoval aj ukážky ocenených prác z predchádzajúcich ročníkov. Cieľovou skupinou boli najmä deti s pozitívnym vzťahom k výtvarnému umeniu. Propagačný materiál bol v elektronickej aj tlačenej forme distribuovaný na vybrané základné umelecké školy, ktoré majú odbor výtvarná výchova a zároveň bol zverejnený na internetovej stránke GÚ SAV.

Téma súťaže pre rok 2015 bola: „Moje miesto v dnešnom svete“. Do súťaže sa zapojilo 158 detí prevažne zo základných umeleckých škôl. V najmladšej vekovej kategórii bola hodnotená len jedna detská kresba, v kategórii od 6 do 8 rokov súťažilo 67 detí, v kategórii od 9 do 12 rokov 70 detí a v najstaršej vekovej kategórii sa hodnotilo 20 súťažných prác. Najčastejšie použitým spôsobom výtvarného zobrazenia bola kresba, resp. kresba kombinovaná s maľbou. Okrem týchto výtvarných techník bola často využívaná aj maľba a koláž.

Prevažná väčšina prác (takmer 75 %) sa zameriavala na zachytenie mapy celého sveta (obr. 1 a obr. 2). V menšej miere sa deti zamerali na zobrazenie jednotlivých štátov alebo kontinentov (tab. 1). Napriek tomu, že v pravidlách súťaže sa uvádza požiadavka zachytiť na súťažnej práci zreteľný obraz sveta alebo jeho podstatnej časti, niektoré práce detí boli zamerané na kresbu vesmíru, lokálnej krajiny, resp. v rámci umeleckého chápania zobrazovali „abstraktnú“ mapu bez skutočného zobrazenia zemského povrchu. Často opakovanou chybou prác bolo nedostatočné preporenie prác s témou súťaže „Moje miesto v dnešnom svete“, vo viacerých boli názvy uvedené len v slovenskom jazyku, alebo názov práce chýbal.

Päťčlenná hodnotiacia komisia, zložená z odborníkov v oblasti kartografie, geografie a výtvarného umenia, vybrala v každej vekovej kategórii prvé tri miesta. Okrem nich získalo ocenenie ďalších 18 prác. Autorom týchto prác boli zaslané diplomy a pochvalné listy za ocenené práce spolu s vecnými cenami. Ostatným účastníkom súťaže boli zaslané pochvalné listy za účasť v súťaži.

Obr. 1 Leonard Šlosár (12 rokov): My room – my world

Obr. 2 Zoe Szabová (8 rokov): Earth web

Šesť ocenených prác (prvé dve miesta z každej vekovej kategórie) postúpilo do medzinárodného kola, ktoré sa uskutoční počas 27. medzinárodnej kartografickej konferencie v dňoch 23.-28. augusta 2015 v Rio de Janeiro.

Tab. 1 Štruktúra prác podľa veľkosti zobrazovaného zemského povrchu

	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	Spolu
Mapa sveta	-	54	51	13	118
Mapa kontinentu	-	1	6	6	13
Mapa štátu	-	3	3	1	7
Mapa miestnej krajiny	-	2	5	0	7
Vesmír	-	4	1	0	5
"Abstraktná" mapa	1	3	4	0	8
Spolu	1	67	70	20	158

Záver

V rámci tohto ročníka súťaže „Barbara Petchenik Children World Map competition“ sme zaznamenali značný počet detí, ktoré mali záujem prezentovať svoju kreativitu a kartograficko-umelecké schopnosti. Na základe hodnotenia prác možno konštatovať, že súťaž podnietila diskusie o rôznych možnostiach kartografického zobrazovania zemského povrchu a jeho geomorfologického členenia (obr. 3, 4 a 5), o špecifikách jednotlivých regiónov (obr. 6 a 7), ako aj o rôznych javoch, ktoré majú negatívny dopad na životné prostredie (obr. 8). Z týchto dôvodov považujeme za vhodné pokračovať v organizácii súťaže aj v budúcnosti, pričom je možné rozšíriť okruh oslovených základných umeleckých škôl.

Literatúra

- ANDERSON, J. M., ATWAL, J., WIEGAND, P. A., WOOD, A. A. (eds.) (2005). *Children Map the World: Selections from Barbara Petchenik Children's World Map Competition*. Redlands (ESRI press), 144 p.
- BANDROVA, T., NUNEZ, J. J. R., KONECNY, M., ATWAL, J. (eds.) (2009). *Children Map the World*. vol. 2, Redlands (ESRI press), 144 p.
- De SENA-GIBERTANI, C. C., NUNEZ, J. J. R., ULUGTEKIN, N., BANDROVA, T. (2015). *Children Map the World: Selection from Barbara Petchenik Children World Map Competitions*. Redlands (ESRI Press), 108 p.
- RIVEROS, M. (2009). Living in a Globalized World. Barbara Petchenik – Children's Map Competition 2009. *International Cartography Conference 2009*, Chile, 32 p.

S u m m a r y

Barbara Petchenik Children World Map Competition in Slovakia

Children's mapping can play a major role in developing their visions of real objects of the world. The Barbara Petchenik Award was created by the International Cartographic Association (ICA) in 1993. The awards are given every two years during the ICA International Cartographic Conference with special consideration to the age of the child producing the drawing. The aims of the competition are to promote children's creative representation of the world, to enhance their cartographic awareness and to make them more conscious of their environment. Cartographic Society of the Slovak Republic and the Institute of Geography of the Slovak Academy of Sciences have organized national competition on the theme "My place in today's world" in order to select six maps to be forwarded to the international competition. The entries were collected

Obr. 3 Sofia Stupňanová (11 rokov): I am drawing world

Obr. 4 Katarína Čupková (12 rokov): Quo vadis

Obr. 5 Gabriela Brezániová (13 rokov): Gabriela's world

Obr. 6 Tamara Husárová (14 rokov): World symbols

in four age groups: 1. under 6 years, 2. 6-8 years, 3. 9-12 years, 4. above 12 years. The children's drawings were assessed on the following criteria:

- a recognizable connection between the form, shape, and use of cartographic elements which creatively address the competition theme
- a recognizable image of all or a large portion of the world in which the shapes and relative locations of land masses and oceans are as correct as can reasonably be expected for the child's age
- appropriate cartographic elements such as symbols, colors, names and labels, etc., and overall aesthetic quality in such matters as balance and harmony among the image elements.

Each map must have the following information on a label attached to the back side of the representation: the name, age, school or personal address and country of its author and the title in either French or English (the ICA's official languages).

Overall, 158 children mostly from elementary art schools participated in the competition. Generally, participants understood the competition topic and showed a great interest in the map creation. The most commonly used art techniques were drawing, respectively combination of drawing and painting or painting and collage. The majority of the entries (almost 75%) focused on creating maps of all the world. To a lesser extent, children focused on individual states, continents or local landscape (Tab. 1).

Fig. 1 Leonard Šlosár (12 years): My room – my world

Fig. 2 Zoe Szabová (8 years): Earth web

Fig. 3 Sofia Stupňanová (11 years): I am drawing world

Fig. 4 Katarína Čupková (12 years): Quo vadis

Fig. 5 Gabriela Brezániová (13 years): Gabriela's world

Fig. 6 Tamara Husárová (14 years): World symbols

Fig. 7 Nina Skaličanová (12 years): Creation of the world

Fig. 8 Tomáš Barančok (11 years): Cutting the world

Prijaté do redakcie: 18. júna 2015

Zaradené do tlače: jún 2015